

Iktatószám	Budapestre vonatkozó ujságcikkek	Osztályozás
		Tárgy 313
	Szerző	Hely
	Cím <i>Budapest nem millios.</i>	Idő "1911"
Forrás:		Személy
<i>Pap.</i>	1911 1/26.	Alapszám
(Hely)	(Idő)	(Köt. v. füz.)

Budapest nem millós

A fővárosi népszámlálás eredménye

Amit mutatkozó jelekből előre láttak azok, akik állandóan rajt tartják kezüket a főváros üterén, akik ismerik ennek a városnak minden lüktetését — bekövetkezett. Hiába reméltünk az utolsó pillanatig: Budapest nem emelkedett föl a milliós városok sorába. A főváros mai közgyűlésen vált ez nyilvánvalóvá, akkor, amikor Bárczy István polgármester fölolvasta a fővárosi statisztikai hivatal igazgatójának jelentését a Budapesten lefolyt népszámlálásról. Ennek az adatai szerint ma Budapestnek 881.601 lakója van, tehát a mult számlálás óta 147.436 lélekkel szaporodott csak Budapest népessége. És erre a husz százalékos szaporodásra mondja a jelentés: kedvező, kedvező mert Bécsben még kedvezőtlenebb eredményt mutatott föl a népszámlálás. Hát lehet a bécsi eredmény abszolút mértéke a kedvező vagy kedvezőtlen volt? Tíz esztendő alatt, 1900-tól máig Budapest szédületesen fejlődött. Ha azelőtt indult is el a fővárosi jellegtől a világvárosság felé, tulajdonképpen csak az utóbbi tíz esztendő alatt tett komoly lépéseket a célhoz. Most már egyre közelebb jár hozzá. A tíz esztendő alatt nagy vállalatok, virágzó, ezer, meg ezer embert foglalkoztató gyáripára lett Budapestnek, intézmények nőttek ki és

neki pezsdült itt minden: az eleven élet, az ipar és a kereskedelem. És a pénzforrás, ami Budapesten fakadt, az eleven, a nagy élet zaja idevonzotta az országot ehhez a metropolishoz. És addig csak disze volt Budapest az országnak, ma már a szive, anonnan életet kap.

És hogy ezen a nagyon szépen nekilendült város lakosságának szaporodásán nem látszik meg ennek a tíz évek a hatása: az nagyon, nagyon szomorú dolog. Cseppet sem kedvező a pár százalékos emelkedés a számban, még akkor sem, ha más nagy városok ilyen fölmutatni nem is tudnak. Itt valahol nagy mulasztásoknak kellett történniök, ennek a városnak az életében olyan tévedéseknek, amik miatt a külső fejlődéssel nem tudott lépést tartaniaz erőben. Okok? Az első oka ennek a kedvezőtlen eredménynek az a nagy pangás, ami 1900-tól 1905-ig a fővárosi építőiparban mutatkozott. Annak az öt esztendőnek népszámlálása világosan rámutat erre. A másik öt évben nehezen nekiindult építkezés azután nem tudta pótolni az elmúlt erősbödést. Majd az utóbbi évek drágasága, lakásban, élelmiszerben, mind olyanok, amik a letelepülést egy cseppet sem érintették jól. Sőt, a Budapestre özönlött munkásság a drágaság elől menekült és szét-szóródott a város környéki falvakba, telepekre. Kispest, Újpest, Rákospalota, Erzsébetfalva valóssággal fiók-Budapest ma, ahol Pesttől élő

emberek laknak. Micsoda energiát veszít így el a város, milyen gazdasági tényezőket!

A jelentést, amelyben Thirring Gusztáv dr. a fővárosi statisztikai hivatal igazgatója számol be a Budapesten lefolyt népszámlálásról, a főváros törvényhatóságának mai közgyűlésén olvasta föl Bárczy István dr. polgármester. A jelentés így szól:

Nagyságos polgármester ur! Van szerencsém tisztelettel jelenteni, hogy a népszámlálás felvételi munkája befejeztetett, az összes népszámlálójárá-sokból az összesítő iver beérkeztek és ennek folytán a székesfőváros előzetes népszáma megállapítható. Ez a népszám az anyag revíziója folyamán lényegtelenül még módosulni fog, de e módosulások az eredményt érezhetően nem fogják befolyásolni.

Az előzetes összeállítás eredménye, hogy Budapestnek 1911. év január 1-én 881.601 lakója volt. Ez az eredmény jóval kedvezőbb, mint amire az 1900-1906. évek fejlődése alapján számíthattunk, úgy, hogy az 1911. január 1-re kiszámított 838.950 főnyi népszámnál 42.651 lélekkel kedvezőbb alakult a főváros népszaporulata. A szaporulat ugyan lényegesen alul marad az előző évtizedek gyarapodásán, de ha figyelembe vesszük azt, hogy az utolsó évtized összes szaporulata 147.436 lélek vagyis 20.1 százalékos ebből 89.853 lélek az utolsó ötödfél évre esik, az eredményt

sokkal kedvezőbbrel kell mondanunk, mint amire a kedvezőtlen közgazdasági helyzet mellett számítani lehetett.

Kedvezőbb az eredmény Bécs városánál is, ahol a tíz évi gyarapodás — bár abszolút összegben (336, 383 lélek) nagyobb, — mégis csak 19.4 %-ot tesz, sőt ha levonjuk az évtized folyamán Bécshez csatolt községeknek 75,000 főnyi népességét, a gyarapodás csak 15.6 %-ot tesz, tehát Budapest gyarapodásánál 4.5 %-kal kisebb.

Ha ezen gyarapodásnak városrészek szerinti megoszlását vesszük figyelembe, meglepő új jelenség a budai részek erős fellendülése, szemben a pesti oldal assubb fejlődésével; az abszolút gyarapodás természetesen nagyobb a balparton, tudniillik 106, 757 lélek, míg a jobbparton csak 40,679 lélek; de a tíz évi szaporulat a budai oldalon 33.4%, míg a pesti oldalon csak 17.4%. Legnagyobb a népgyarapodás, még pedig nemcsak az arányt tekintve, hanem az abszolút számot is, az I. kerületben, amely tíz év alatt 25,653 lélekkel gyarapodott, vagyis 55.4%-kal. Utána a szaporulat arányát tekintve a X. kerület következik 51%-kal, majd a III. kerület 29.1, az V. kerület 24.1, a IX. kerület 23.2, a VII. kerület 15.3, a VI. kerület 13.8, a VIII. kerület 12.6, a II. kerület 10.6 és végül a IV. kerület 1.7%-nyi gyarapodással. A tíz évi népgyarapodás abszolút összegei kerületek szerint a következők:

I. kerület	25,653	IX. kerület	16,322
VII. kerület	22,045	V. kerület	12,417
VI. kerület	20,770	III. kerület	11,045
X. kerület	17,760	II. kerület	3,981
VIII. kerület	17,021	IV. kerület	422

Budapest népessége az 1900—1910. években a következőképen alakult:

Kerület	Tényleges polgári és katonai népesség			Szaporulat 1909—1910	
	1903. jan. 1.	1906. máj. 12.	1911. jan. 1.	Összesen	%-ban
I.	46,282	54,012	71,985	25,653	55.4
II.	37,528	38,769	41,509	3,981	10.6
III.	38,011	42,089	49,056	11,045	29.1
Jobbpart	121,921	134,870	162,500	40,679	33.4
IV.	24,936	26,884	25,358	422	1.7
V.	51,526	57,739	63,943	12,417	24.1
VI.	135,933	144,683	156,703	20,770	15.3
VII.	159,340	169,821	181,385	22,045	13.8
VIII.	135,644	141,913	152,665	17,021	12.6
IX.	70,168	75,821	86,490	16,322	22.2
X. Balpart	34,797	40,017	52,557	17,760	51.0
	612,344	656,873	719,101	106,757	17.4

Buda-pest	734,165	791,748	881,601	146,436	20.1
Ebből:					
beltelek	613,723	634,706	690,993	77,270	12.5
kültelek	120,442	157,042	190,608	70,166	58.3

Figyelmet érdemel még a kültelki népesség erős szaporulata; az elmúlt évtized folyamán az összes beltelkek lakossága 77,270, a kültelkeké 70,166 lélekkel gyarapodott, amaz tehát 12.5, a kültelki népesség ellenben 58.3 %-kal. Még tíz évvel ezelőtt fővárosunk összes népességének alig egyhatoda esett a kültelkekre, ma már közel egynegyede (22 százalék) található a város külső részein. A főváros népességének a periferiák felé való erős huzódása kitűnik kivált a X. kerület erős népgyarapodásából, de a VI. és kerület külső részeinek nagymérvű benépesedéséből is. Megjegyzem még, hogy a kincstári épületekben elhelyezett katonaság létszáma 14,667, a hajókon élő népesség pedig 1964.

A közgyűlés tagjai nagy figyelemmel hallgatták a jelentést és tudomásul vették a főváros lakosságának szaporodásáról szóló számadatokat.